

BEKROONDE MASTERPROEF OVER VERSCHILLEN IN PESTGEDRAG
TUSSEN ALLOCHTONEN EN AUTOCHTONEN

Pesten voor meer evenwicht

Allochtone jongeren zijn vaker slachtoffer, dader én getuige van pesten dan hun autochtone leeftijdsgenoten. Tot die vaststelling kwam Jop Van der Auwera in zijn masterproef, waarvoor hij liefst 1.800 Vlaamse en Brusselse jongeren uit het secundair onderwijs ondervroeg. Het leverde hem een nominatie op voor de Vlaamse Scriptieprijs én voor de Klasseprijs, die hij uiteindelijk ook in de wacht sleepte.

TEKST: Peter Van Dyck | CARTOON: Joris Snaet

Ik had wel verwacht dat allochtonen vaker dan autochtonen het slachtoffer zouden zijn van pestgedrag, maar dat ze zelf ook relatief meer pesten heeft me toch wel verrast”, zegt Jop Van der Auwera, master in de criminologische wetenschappen. “Naarmate het onderzoek vorderde, ging ik er echter wel de logica van inzien. Een van de mogelijke verklaringen is het wij-versus-zij-gevoel. Omdat minderheidsgroepen een machtsonevenwicht ervaren, willen ze via pestgedrag aan aanzien winnen.”

Het aantal allochtone daders ligt zowel hoger bij het klassieke pesten – 11,3% tegenover 3,1% – als bij het cyberpesten – 4% tegenover 1,2%. Jop Van der Auwera wil voorzichtig zijn in zijn conclusies. “Misschien schuilt dat aanzienlijke verschil in een neveneffect? In de literatuur vond ik terug dat jongeren met een migratie-achtergrond van hun ouders en grootouders doorgaans de raad krijgen om te zeggen waar het op staat en voor zichzelf op te komen.”

Dat 13,3 procent van de allochtonen slachtoffer is – tegenover ‘amper’ 8,6 procent van de autochtonen – vindt Van der Auwera iets

makkelijker te verklaren. “Mijn interesse in dit onderzoeksthema is gewekt door persoonlijke ervaringen”, vertelt hij. “In mijn voetbalclub speelt een Syrische jongen die hier enkele jaren geleden terecht is gekomen, zonder de taal te spreken. Ik merkte dat hij sneller dan anderen het mikpunt van grappen was. Literatuurstudie heeft bevestigd wat ik reeds vermoedde: door hun vreemde tongval of donkerder huidskleur worden allochtonen als ‘anders’ aanzien en zijn ze een makkelijk doelwit voor pesters.”

Gezonde mix

Jop Van der Auwera onderzocht ook hoe jongeren pesten percipiëren. Hij ontdekte dat allochtonen meer de neiging hebben tot ‘morele justificatie’: ze vinden pesten toelaatbaar wanneer het slachtoffer ‘het verdiend heeft’ of een slecht karakter heeft. “Hoe verschillend de perceptie ook is, de manieren waarop allochtonen en autochtonen pesten zijn gelijk”, merkt hij op. “De meest voorkomende pestmethode, in alle groepen, is beledigingen uiten. Al moet ik toegeven dat ik die vorm in mijn studie ruim gedefinieerd heb. Ook

Jop Van der Auwera:
Mijn interesse voor het
thema werd gewekt
toen ik merkte dat
een Syrische jongen
in mijn voetbalclub
sneller dan anderen
het mikpunt van
grappen was.

non-verbaal gedrag, zoals de middelvinger opsteken, heb ik daartoe gerekend.”

De cijfers in de studie tonen aan dat wanneer het aantal allochtone leerlingen in de

klas toeneemt, de verschillen quasi verdwijnen. “Of die nivellering leidt tot een globale afname dan wel een toename van het pestgedrag, kan ik op basis van mijn onderzoek niet zeggen. Toch vind ik genoeg redenen om pro multiculturele scholen met een gezonde mix te zijn. Onbekend is onbemand, daarover zijn wetenschappers het eens. Hoe beter de groepen elkaar leren kennen, hoe meer wederzijds respect er kan ontstaan.”

Frappant

Meer diverse scholen is slechts één preventiemiddel dat Van der Auwera suggereert. Hij heeft veel lof voor de sensibiliseringscampagnes van het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten, dat jaarlijks de Vlaamse Week tegen Pesten organiseert, maar vindt dat toekomstige acties zich beter niet enkel tot de leerlingen richten. “De leerkrachten moeten goed ondersteund worden: zij moeten pestsituaties juist kunnen inschatten. Als blijkt dat bepaalde groepen meer risico lopen om gepest te worden, dan mogen we leerkrachten die informatie niet onthouden. Ik heb de resultaten van mijn onderzoek per school trouwens aan

GELUID BEÏNVLOEDT AGRESSIE BIJ FRUITVLIEG

De strijd boven de fruitschaal

Als ze boven de bananen en druiven cirkelen, zou je het ze niet na-geven, maar fruitvliegjes kunnen best agressief zijn. De mannetjes worstelen, schoppen en boksen om hun territorium of voedselbron te verdedigen en om vrouwtjes te versieren. Het gehoor blijkt daarbij een grote rol te spelen.

Ilse Frederickx

De *Drosophila melanogaster*, zeg maar het ordinaire fruitvliegje, stond centraal in het doctoraatsonderzoek van biomedisch wetenschapper Marjke Versteven. “Fruitvliegjes bewegen hun vleugels op een andere manier net voor het paren dan tijdens het vechten”, vertelt ze. “De verschillende geluiden die ze zo maken, waren al waargenomen en opgenomen. De vraag was of het om een bewuste vorm van communicatie gaat.”

In het Laboratorium voor Gedrag- en Ontwikkelingsgenetica onder leiding van professor Patrick Callaerts gebruikte Versteven meerdere technieken om na te gaan of er een link is tussen gehoor en agressie. Eén methode was een ingreep op het orgaan van Johnston, waarmee fruitvliegjes geluidsgolven opvangen. “We weten

“

Als de vliegjes het geluid horen dat ze net voor het paren maken, dan zijn ze duidelijk minder agressief dan normaal.

welke genen te maken hebben met gehoor en we weten ook dat gehoor- signalen van het orgaan van Johnston worden doorgegeven aan hersencellen in de hogere hersenstructuren. Als we

de directies bezorgd, in de hoop dat die een basis kunnen vormen voor hun antipestbeleid. De meeste scholen reageerden alvast positief en toonden zich bereid om ermee aan de slag te gaan.

Momenteel bestudeert Jop Van der Auwera voor zijn doctoraat hoe politie en justitie minderheidsgroepen benaderen, maar hij is vragende partij om in de toekomst betrokken te blijven bij onderzoeksprojecten over de tegenstelling allochtonen-autochtonen bij pestgedrag. "Er zijn nog vele elementen die om verdere uitdieping vragen. Zo ontdekte ik dat de verschillen tussen de groepen het meest frappant zijn in het aso-onderwijs. Waarom is dat zo?"

Ambitieux

De redactie van *Klasse* was alvast onder de indruk van het onderzoekswerk dat Van der Auwera al verzet heeft, en bekroonde hem met haar onderscheiding. De jonge criminoloog stond bovendien ook op de shortlist voor de Vlaamse Scriptieprijs. Dat pestgedrag en de ver-

houding tussen allochtonen en autochtonen actuele thema's zijn, zal zeker gehoupen hebben om die dubbele nominatie in de wacht te slepen.

"Zelf vermoed ik dat mijn grote dataset ook wel een rol gespeeld heeft", zegt Jop Van der Auwera. "Toen mijn begeleider bij aanvang zei dat ik moest streven naar een 300-tal vragenlijsten, verspreid over een viertal scholen, vond ik dat te weinig ambitieus en onvoldoende voor een wetenschappelijke studie. Door zelf langs scholen te gaan voor enquêtes én de kans te bieden om de vragenlijsten online in te vullen, probeerde ik zoveel mogelijk jongeren te bereiken. De teller kwam op 1.800 respondenten te staan. Blijkbaar is dat uniek, want nooit eerder had een student op onze faculteit zo'n uitgebreide dataset opgebouwd."

i Alle info over de winnaars van de Scriptieprijs vindt u op www.scriptieprijs.be

Goud voor groener aluminium

Tijdens de uitreiking van de Scriptieprijsen op 20 december werd nog een tweede Leuvense masterproef onderscheiden. De prijs van Agoria, de federatie van de technologische industrie, ging naar Matthias Floru (ingenieurswetenschappen-werktuigkunde), voor zijn onderzoek naar het potentieel van een recyclagetechniek die de aluminium-sector groener kan maken.

Het lichte gewicht van aluminium zorgt ervoor dat auto's en vliegtuigen minder verbruiken. Het lijkt dus een groen materiaal, maar de productie ervan verslindt veel energie: om één kilogram aluminium te produceren is zes keer zoveel energie nodig als voor één kilogram staal. Bovendien is er bij de materiaalbewerking heel wat verlies

door 'verspaning': denk aan de aluminium-deeltjes die machinaal verwijderd worden bij het frezen of draaien van auto-onderdelen. Tijdens de recyclage van die spanen gaat een deel van het aluminium onherroepelijk verloren omdat het oxideert bij het hersmelten – in Europa gaat het jaarlijks om meer dan tachtigduizend ton aluminium.

Onderzoekers hebben een oplossing bedacht: *smeltloos* recycleren, waarbij de spanen worden samengeperst tot aluminium met een zeer goede sterkte en stijfheid. In zijn masterproef onderzocht Matthias Floru het economische en ecologische potentieel van die techniek. Hij stelde vast dat er in de bouwsector een enorme vraag is naar aluminium profielen die vergelijkbaar zijn met de profielen die smeltloos recycleren oplevert. Bovendien kan het equivalent van de jaarlijkse CO₂-uitstoot van een half tot één miljoen auto's vermeden worden door deze recyclagetechniek. De kost ervan is ook nog eens lager dan die van de huidige technieken, op voorwaarde dat er een volautomatische lijn wordt opgezet.

© Shutterstock

die genen uitschakelen of de transmissie van de signalen blokkeren, dan worden de fruitvliegjes eigenlijk slechthorend of doof. En die insecten zijn duidelijk veel minder agressief."

Paaiend paargeluid

Dat is ook het geval als de fysieke structuren om geluid te detecteren ontbreken of immobiel zijn. "Fruitvliegjes hebben twee antennes die bewegen bij geluid. Als

die twee antennes vastzitten, horen ze minder. En ook als er stukken van de *arista* – de vederachtige, borstelvormige zijtakjes van de antennes – ontbreken, detecteren ze minder geluid. Ook bij die vliegjes vermindert de agressie."

In een ander experiment liet Versteven de fruitvliegjes opnames van vleugelbewegingen horen, zowel van de paar- als de vechtgeluiden. "Als de vliegjes het geluid horen dat ze maken net voor het paren, dan zijn ze duidelijk minder agressief dan normaal. Als ze luisteren naar de vleugelbewegingen bij het vechten, worden ze daarentegen net agressiever. Dat toont mooi aan dat het geluid van de vleugels effectief dienst doet als een vorm van communicatie én het leert ons meer over de genen die een rol spelen bij agressief gedrag."

COLOFON

Campuskrant, maandelijks tijdschrift van de KU Leuven
Een realisatie van de Nieuwswaard

Hoofredactie Sigrid Somers, Reiner Van Hove | **Redactie** Pieter-Jan Borgeloen, Ilse Fredericks, Ludo Meyvis, Rob Stevens, Ine Van Houdenhove, Wouter Verbeyle | **Medewerkers** Katrien Bollen, Tine Danschutter, Julia Nienaber, Sarah Somers, Anke Vander Elst, Bregt Van Hoeyveld, Inge Verbruggen | **Freelancers** Katrien Steyaert, Peter Van Dyck | **Redactieadres** Naamsestraat 22, bus 5002, 3000 Leuven, T 016 32 40 13, nieuws@kuleuven.be | **Adreswijzigingen** Alumni Lovanienses, Naamsestraat 22, bus 5601, 3000 Leuven, info@alum.kuleuven.be | **Grafisch ontwerp** Jansen & Janssen, Gent | **Lay-out en zetwerk** Wouter Verbeyle | **Fotografie** Rob Stevens, Filip Van Look | **Cartoons** Joris Snaet | **Illustraties** Gudrun Makelberge | **Reclameregie** Inge Verbruggen, T 016 32 40 15, inge.verbruggen@kuleuven.be | **Opplage** 29.600 ex. | **Drukwerk** Eco Print Center, Lokeren. Campuskrant wordt gedrukt met milieuvriendelijke waterloze druktechnologie. | **Verantwoordelijke uitgever** Jos Vaesen, Naamsestraat 22, bus 5000, 3000 Leuven

Copyright artikels Artikels kunnen overgenomen worden mits toestemming.

Het volgende nummer van Campuskrant verschijnt op 1 februari 2017.